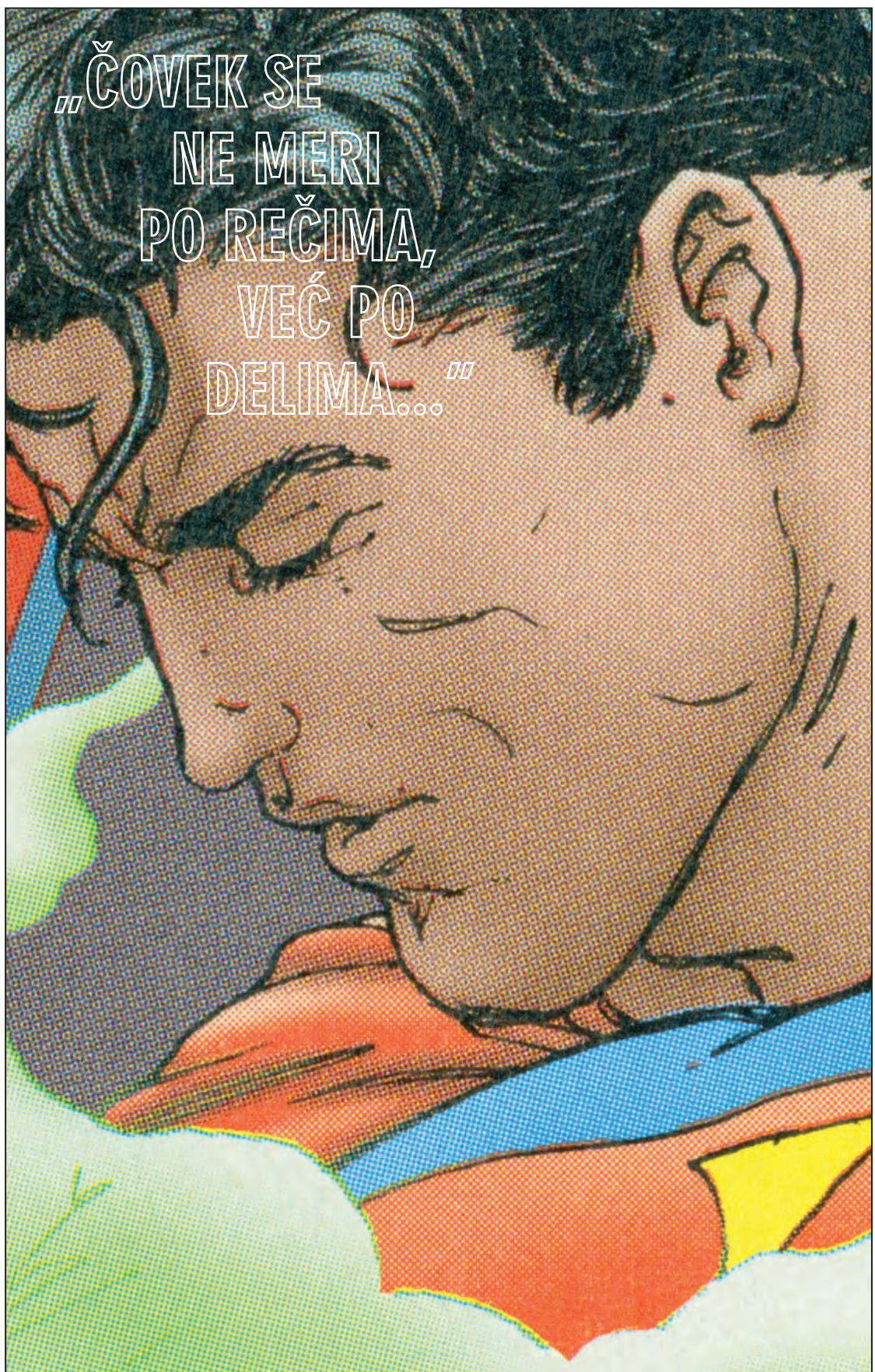

„ČOVEK SE
NE MERI
PO REČIMA,
VEĆ PO
DELIMA...“

GORI, MEĐU ZVEZDAMA

Čovek od Čelika. Poslednji Sin Kriptona. Čovek Sutrašnjice. Veliki Plavi Dobrica.

Sve su to nadimci za Supermena, originalnog superheroja, onog od koga je sve poteklo. Neki su iskreni, a neki, u današnje cinično vreme, bezmalo posprdni – u doba kada idoli ne traju čak ni petnaest minuta, već jedan klik, kad je sve reklama i na prodaju, kad se neretko na moralne i humanističke vrednosti gleda kao na znak slabosti... šta superheroj bez mane i straha uopšte može da nam ponudi?

Kao što ćete videti u knjizi koja je pred vama – mnogo, ako ne i sve.

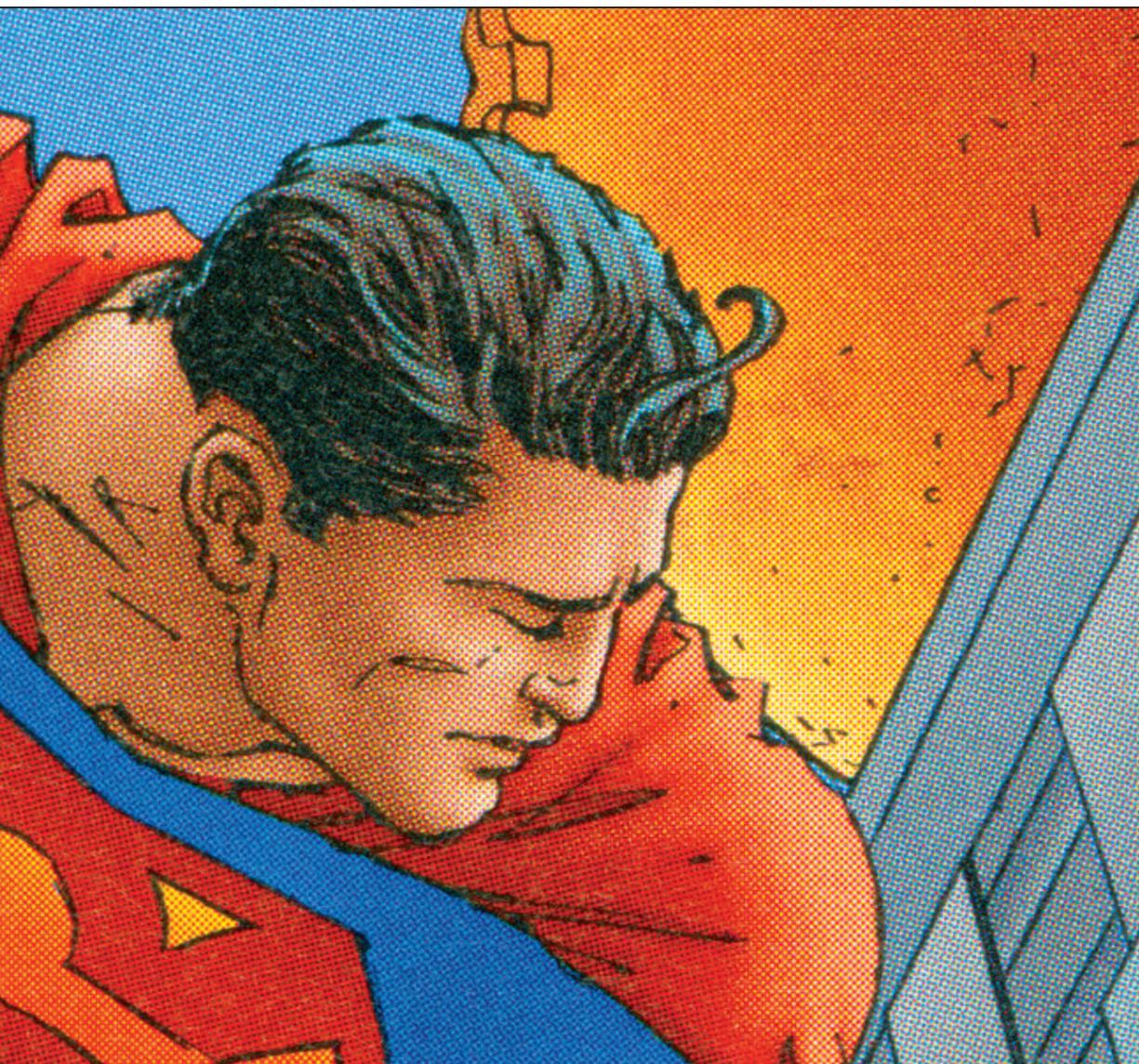
Pre neku deceniju scenarista Kris Kermont primetio je kako je lakše pisati Betmena nego Supermena – bes i mrak svi znamo, pristojnost i pružanje nade baš i ne.¹ I zaista, čuvene priče o Supermenu uglavnom su one koje stavljuju njegove inherentne ideale pod znak pitanja – recimo, u *Carstvu tvojem*, Mark Vejd nam daje Supermena koji kao da nije uspeo da uhvati korak sa svetom i koga je nova generacija superheroja naizgled prevazišla (ali samo naizgled); u *Crvenom sinu* Mark Milar ispituje koliko su Supermenovi ideali urođeni, a koliko su posledica njegovog okruženja time što pad njegovog svemirskog broda smešta u Sovjetski Savez umesto u Sjedinjene Države; Šta li se zbilo sa Čovekom od Čelika? Alana Mura razmatra da li iko, pa i

¹ Kris Kermont, predgovor za *Superman vs Aliens*

najbolji od nas, može imati absolutnu moć bez toga da bude makar malo, ako već ne i apsolutno iskvaren; a ne treba smetnuti s uma ni delo *Šta je smešno u vezi sa istinom, pravdom i američkim načinom života?* Džoa Kelija, u kom je Superman suočen sa Elitom, „realističnim junacima“ koji za savremene moralno sive probleme imaju savremena nasilna, krvava i cinična rešenja. Ova poslednja priča donekle nam daje odgovor na to što Supermena čini dugovečnim: on ne daje proste odgovore na trenutne dileme kao Elita – a njeni „odgovori“ ionako funkcionišu samo ako smo najjači, onog trenutka kad se pojavi neko jači, nasilnici počinju da se pozivaju na „ljudska prava“, „moral“ i druge stvari za koje su pričali da su prevaziđene; ne, Superman je tu da nam pokaže kako postoji bolji način, a taj način je da mi sami budemo bolji. Cinizam, u krajnjoj liniji, funkcioniše samo u svetu u kome postoje ideali u koje cinik može da ne veruje i da se sprda s njima: u svetu bez idealna nema mesta ni cinizmu, već samo čemeru i jadu. Ali i *Šta je smešno u vezi sa istinom, pravdom i američkim načinom života?* predstavlja nam Supermenove ideale putem kontrasta, suočavajući ga s njihovom antitezom. Ako Superman nije pogrešio i predao se, ako uopšte nije relevantno da li je njegova dobrota urođena ili stečena, ako ipak postoji neko koga absolutna moć neće iskvariti i ako nije suočen sa svojom suprotrošnošću – kakva nam priča onda ostaje za pripovedanje?

Ostaje nam *Supermen: Među zvezdama* Granta Morisona i Frenka Kvajtlija. Morison, kulturni škotski scenarista koga domaći čitaoci znaju po grafičkim novelama *M13* i *Betmen: Ludnica*

Arkam, u svojim intervuima, kao i u knjizi *Superbogovi*, neretko je spominjaо da superheroji nisu stvoreni da oslikavaju realan svet, već da budu arhetipovi, moderni mitovi i božanstva koja će nam služiti kao uzor – a da, u krajnjoj liniji, „mračno“ i „realistično“ nisu nužno ekvivalenti i da su mrak i nasilje onako kako su predstavljeni u superherojskom stripu mnogo bliži shvatanju stvarnosti adolescenata i onih koji su na tom emotivnom nivou ostali uprkos godinama nego istinskom realizmu. To ne znači da Morisonovi stripovi nisu mračni i nasilni – *M13*, koji je Morison takođe uradio zajedno sa svojim čestim saradnikom, neverovatnim crtačem i pripovedačem Kvajtlijem, u stvari je priča o kuci, maci i zeki koje je vojska pretvorila u nemilosrdne životinje za ubijanje i krcata je krvlju, iznutricama i tegobama glavnih likova što su uzdizanjem svesti ostali bez svoje životinske nevinosti, a *Ludnica Arkam* nam daje Betmena koji zaista jeste mentalno osakačen i koji mora da se pročisti i doživi katarzu i prosvetljenje prolazeći kroz „*Arkam*“, koji je zbilja pun psihičkih bolesnika, a ne samo galerije šarolikih likova kojima je dijagnoza lagano opravdanje za oblačenje u kostim. Ali obe priče su, moglo bi se reći, priče o gubitku nevinosti i o pokušajima da se ona vrati.

Supermen: Među zvezdama ne lamentira nad onim što je bilo. Ne bavi se greškama, ne bavi se granicama moći i odgovornosti, ne bavi se time zašto su mrak i cinizam loši. *Među zvezdama* nam daje ono što je najteže ostvariti – uči nas primerom. Morisonov Superman naprsto jeste. On jeste bezmalо bezgrešan, on jeste beskrajno moćan, on jeste human i prosvetljen kao retko ko pre njega, on jeste i idol i mit i božanstvo, a i najbolje u nama samima, on jeste i skroman i jedan od nas, pametan i mudar, očinska figura koja nije sklona pridikama, dobrica bez pardona – on jeste, jednom rečju, Superman. Ostvariti tako nešto i scenaristički i vizuelno nije nimalo lako. Više o neverovatnoj količini detalja koji su ušli u planiranje dela *Među zvezdama* možete naći na kraju ove knjige, ali dok prvi put čitate strip – čitajte ga širom otvorenih očiju. Sve i da vas ne zanimaju sitni detalji koji je Morison ubacivao, zapazićete ogromnu Kvajtlijevu umetnost pripovedanja, sposobnost da neverovatne koncepte pretoči u slike, da svojim likovima podari sposobnost glume tako da rastereti dijaloge potrebe da objašnjavaju radnju... i iznad svega, zavaraće vas da su Klark Kent i Superman dve različite osobe, iako ih tehnički razlikuje samo najobičniji par naočara.

Morison i Kvajtli doveli su u novi vek ne samo Supermena već i njegove brojne prijatelje i neprijatelje: kod onih koji su oduvek funkcionali, smislili su neku novu caku (i tako Lois Lejn, kad nakon svih ovih decenija konačno sazna da su Superman i Klark ista osoba, naprsto ne može da poveruje u to), a onima koji su imali problematične uloge, kao što je Džimi Olsen, dali su novi život. A tu je i Leks Lutor, „genije zla“ – koji to možda i nije. Lutor verovatno jeste otelotvorene mnogih negativnih crta čovečanstva – pamet bez empatije, ego bez preanca – ali je iznad svega jedna sitna, sitna duša. Koliko je Superman veliki, toliko je on mali – i jedini način da zaista bude pobeđen jeste da to i sam uvidi, da i sam shvati da može biti bolji i da je pročerdao sopstvene darove.

Među zvezdama nam daje nadu u jedno bolje sutra, koje nam neće pasti s neba, već ćemo ga stvoriti tako što ćemo raditi na sebi prateći jedan uzor. Antologiskih scena u ovom stripu ima mnogo – a verovatno je najupečatljivija, sama srž Supermena, ona u kojoj on daje podršku mladoj depresivnoj Regan (pomni čitaoci će primetiti da će nekoliko strana kasnije Čovek od Čelika dobiti pomoć od naučnika iz budućnosti kome je spasao pretka – eh, ti detalji!). On to čini rečima:

„Stvari nikad nisu toliko loše koliko ti se čini. Mnogo si jača nego što misliš. Veruj mi.“

Rečima, zagrljajem i, jednostavno, istinom. Uprkos tome što smo okruženi strašnim vestima sa svih strana, uprkos tome što nam nauka samo otkriva nove načine na koje naša planeta i naš univerzum mogu da nas unište bez najave, uprkos tome što su lična nadgradnja i prosvetljenje bezmalо zaboravljene kategorije... to što važi za Regan, važi i za sve nas.

Kad to shvatimo, pridružićemo mu se tamo gore, među zvezdama.

NE GUBIMO VREME.

Put u središte Sunca. Kobna dijagnoza. Poljubac na Mesecu. Dvanaest epskih podviga. Vrhovna žrtva.

Šta bi bilo da Čovek od Čelika umire? Stvarno, istinski umire – i to ne onako udri-me-do-zore-od-zore-me-tuci, u borbi s negativcem poput Sudnjeg Dana, već sporo i sam, kao što bismo i vi i ja, od posledica neizlečivog raka. Šta bi najmoćnije biće na planeti radilo sa ono malo dragocenog vremena koje mu je preostalo?

To pitanje su u ovom delu istražili majstor strip-scenarija Grant Morison, ilustrator Frenk Kvajtli i digitalni umetnik Džeđmi Grant. A nezaboravni odgovor na to je veličanstveni dokaz od štamparske boje i papira da je uz dovoljno talenta, veštine i domišljatosti ipak moguće uliti novi život čak i u jednog od najpoznatijih i beskrajno izrabljivanih narodnih junaka nastalih u proteklih sedam decenija, te nas naterati da se iznova zaljubimo u njega i njegov svet.

A ipak, „uliti novi život“ nije odgovarajući izraz. Da, tu su svi poznati atributi (pa čak i neki manje poznati, dražesno gikovski): *Dejli planet*, Lois Lejn, Peri Vajt, Džimi Olsen, Bizaro, Kentovi, Tvrđava samoće, superpas Kripto i, naravno, opaki Leks Lutor.

Ali ovde svi deluju *oživljeno*, kao da su Morison i kompanija naprsto pucnuli prstima – *cap!* – i svi likovi su se najednom sveli na samu suštinu onoga što ih čini sjajnim a da se pritom nisu pretvorili u klišee.

Peri, i dalje večiti mrgud, pride je i ovapločenje novinarskog integriteta; Džimi je zafrkant, ali je, uprkos tome, oličenje odanosti, entuzijazma, a ponajviše domišljatosti; Lois je, kao i uvek, samostalna i Klarku nedostizna, ali je u ulozi Supermenove devojke živi dokaz kako Čudesna Žena nema tu šta da traži. A Leks je čisto zlo, no sa sjajnim kočopernim stilom i krajnje promišljenim izgovorom za svoje postupke – ne navijamo za njega, ali predobro shvatamo

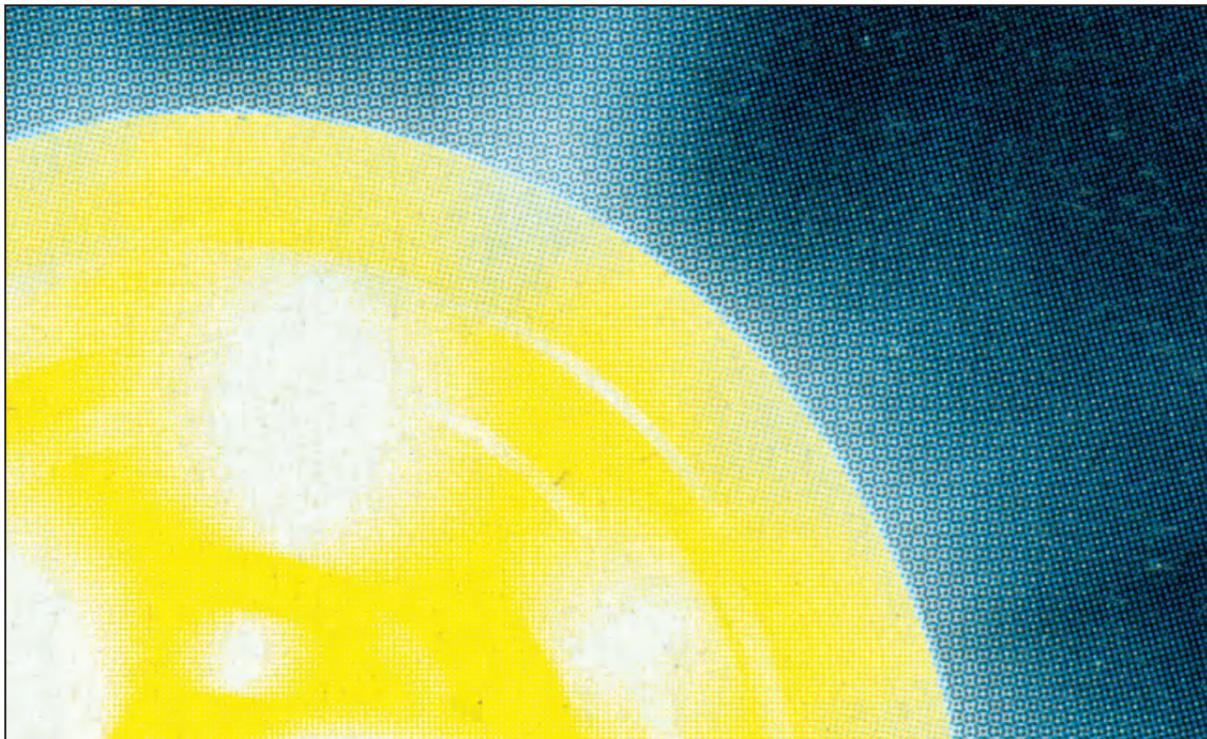

njegovo stanovište. A zatim je tu i originalna tvorevina ovog toma, profesor Leo Kvintum. Sa svojim kompleksom laboratoriјa *Projekta S* na Mesecu, on je otelovljenje srebrnog doba stripa, iz čijeg intelekta vrcaju naučnofantastični izumi kao što su anaerobni megantropi, nanonauti i nesagledivo mala joktosfera. Leo je Vergilije Supermenovom Danteu, njegov vodič kroz smrtonosno podzemlje apoptoze (trovanje solarnom radijacijom) u kojem sada obitava. Jer upravo spasavanje Leove ekspedicije na Sunce, na samom početku ove priče, pokreće sve događaje koji će uslediti.

Mnogo je već pisano o ovom delu koje držite u rukama, a svakako će se tek pisati. Poglavlje (epizoda) 10 samo po sebi zavređuje da bude tema doktorata iz oblasti književnosti na temu strukture narativa i uzročno-posledičnih veza u fikciji. Ceo ovaj serijal je tako pažljivo istkan da čak i nakon desetine čitanja uspevam da pronađem nove niti koje ranije nisam primetio – na primer, Superman u prvom kadru 21. strane drugog poglavlja usput pomene nešto što je zapravo neverovatno bitno, a na šta se sledeći put referira tek u trećem kadru 12. strane 12. poglavlja, uz strahovite implikacije.

Evo još nekih meni omiljenih detalja:

- Kad miruje, Supermenova kovrdža oblikuje savršeno „S“, koje je u skladu sa amblemom na njegovim grudima.
- U prvom poglavlju, kada asistentkinja profesora Kvintuma, empatkinja Agata, položi šaku na Supermenovo čelo ne bi li pročitala njegovu DNK, oduševljeno veli: „Oh, pa ovo je kao *Bah*.“
- Na Svetu Bizaroa (koji je kockal!) kontinenti i okeani su izvrnuta verzija naših, a povrh toga su i naopaki (pridignite ispred ogledala strane 4 i 5 sedmog poglavlja kako biste se u to i sami uverili). Skroz kul.
- Klarku više no jednom izbiju naočare s lica, ali zbog promena u držanju i stavu, нико га не prepoznaće kao Supermena. Pa čak ni Leks Lutor! (Sama činjenica да заслугу за то припуштјем Klarku, а не Frenku Kvajtliju, још један је доказ neverovatnog talenta g. Kvajtlija.)
- I, naravno, сада већ legendarni trenutak на kraju desetog poglavlja kad Supermen ствара – пазите сад ово – Džoa Šustera и Džerija Sigela како би они могли да створе *njega* овде, на нашој Земљи Kju.

A šta možemo zaključiti na osnovu činjenice da su za ovu inkarnaciju najstarijeg američkog superherojskog mita zaslužna tri – pa... ovaj – Škota? Možda je posredi neka piktsko-bizarovska slučajnost, ali je primamljiva zamisao kako Glazgovljani izgleda poseduju jedinstven dar da nam dočaraju i prikažu sve vrline Čoveka od Čelika. Ili, preciznije: ponekad će upravo stranac biti u stanju da ceni ono što mi imamo u svom ataru. Morison je izjavio kako je njegov Superman metafora za Ameriku u njenom najboljem izdanju. On je olike najosnovnije ljudske dobrote, uprkos činjenici (ili možda upravo zato) što on čak i nije ljudsko biće. Stoga: stranci su podarili svoj talenat američkoj ikoni koja je stranac na Zemlji.

No šta je sa Supermenovom smrću? Tako nešto *ne bi bilo* moguće, zar ne? I nakon što pročitamo tu poslednju epizodu, s velikim olakšanjem shvatamo: to jeste nemoguće. Čak i kad bi DC, od sada pa do kraja večnosti, prestao da objavljuje priče o Supermenu (kao da bi se to ikada dogodilo), Superman bi opet živeo večno, i to ne samo zato što predstavlja vrhunski dizajn crvene, žute i plave. On je Ideja s velikim I: vrhovna supersila koja želi da služi svetu, a ne da njime vlada. Ima li bolje lekcije koju bismo mogli da prenesemo svojoj deci i budućim pokolenjima?

Pred sam kraj poslednjeg poglavlja naš junak u borbi protiv zlikovca koristi čak i same njegove reči: „Um je uvek moćniji od mišića!“ Istina, ali ja bih tome dodao da je veliko srce u stanju da nadvlada i jedno i drugo.

Što u ovom slučaju i čini. I stoga:

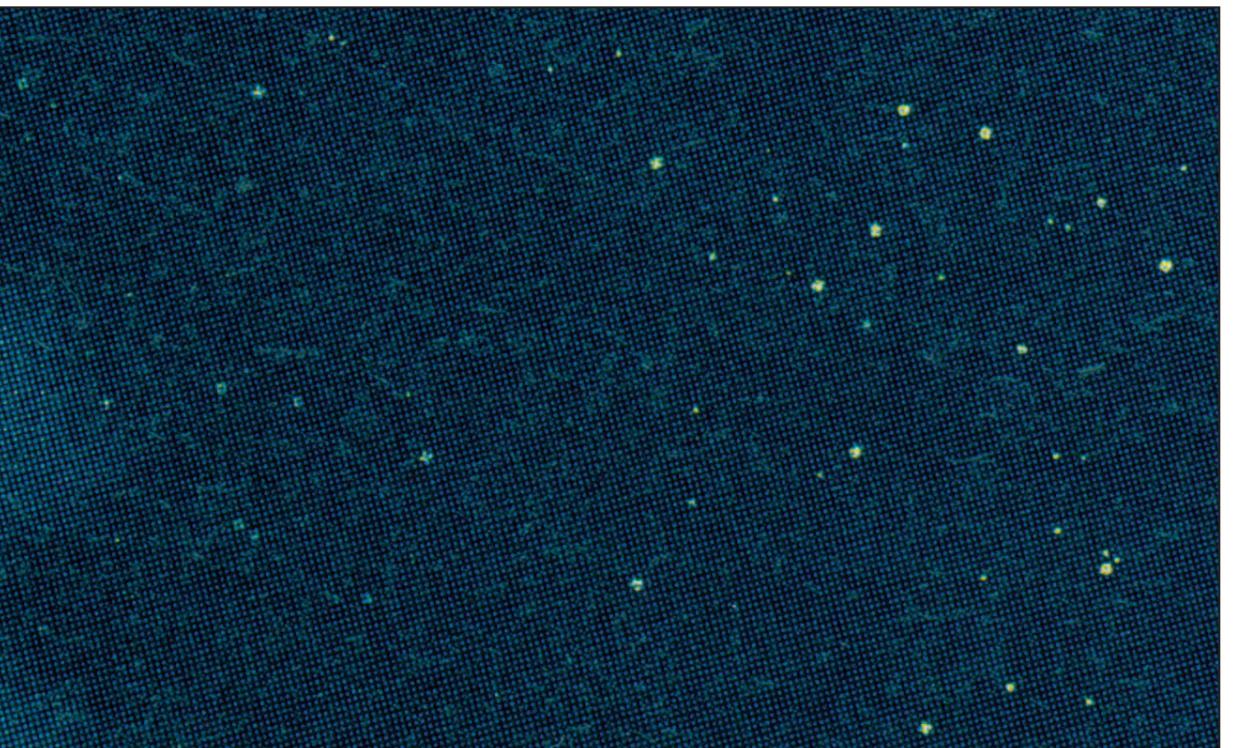
Genijalni pisac. Majstorski crtač. Čarobni kolorista. Poslednji sin Kriptona. Poljubac za rastanak.

Očaravajući trijumf.

– Čip Kid, superfan

(i ponosni dizajner originalnog logotipa za epizodu SUPERMEN: MEĐU ZVEZDAMA)

Čip Kid je dizajner, pisac i urednik iz Njujorka. Radeći na delima *Batman Animated*, *Peanuts: The Art of Charles M. Schulz* i *Mythology: The DC Comics Art of Alex Ross* osvojio je tri nagrade Ajzner. Takođe je autor knjiga *Batman Collected* i *Bat-Manga! The Secret History of Batman in Japan*, a trenutno piše grafičku novelu o Betmenu za DC.

SUPERMEN

MEĐU ZVEZDAMA

TEKST: Grant Morrison

CRTEŽ: Frenk Kvajtli

DIGITALNI TUŠ I KOLOR: Džejmi Grant

ILUSTRACIJA NA NASLOVNICI: Frenk Kvajtli i Džejmi Grant

SUPERMENA STVORILI: Džeri Sigel i Džo Šuster

NASLOV ORIGINALA: All-Star Superman

Cover, text and compilation copyright © 2017 DC Comics.

All Rights Reserved.

Originally published by DC Comics in the U.S. in single magazine form in ALL-STAR SUPERMAN 1-12.

Copyright © 2006 - 2008 DC Comics. All Rights Reserved.

Original U.S. Editor: Bob Shreck

All characters, their distinctive likenesses and related elements featured in this publication are trademarks of DC Comics. The stories, characters and incidents featured in this publication are entirely fictional. Published by Darkwood under License from DC Comics. Any inquiries should be addressed to DC Comics c/o Darkwood.

GLAVNI UREDNIK: Slobodan Jović

TEHNIČKI UREDNIK: Marko Poznanović

PREVOD: Draško Roganović

LEKTURA: Agencija Mahačma

DIZAJN: Ljiljana Pekeč

PRELOM I PRIPREMA ZA ŠTAMPU: Nenad Marinković@Pero i miš

UREDNIK: Vladimir Tadić

ŠTAMPA I POVEZ: AMD-SISTEM, Beograd

Darkwood d.o.o., Beograd

e-mail: info@darkwood.co.rs

<http://www.darkwood.co.rs>

011/2622-867

064/6465-755

CIP – katalogizacija u publikaciji

Narodna biblioteka Srbije, Beograd

ISBN 978-86-6163-454-3

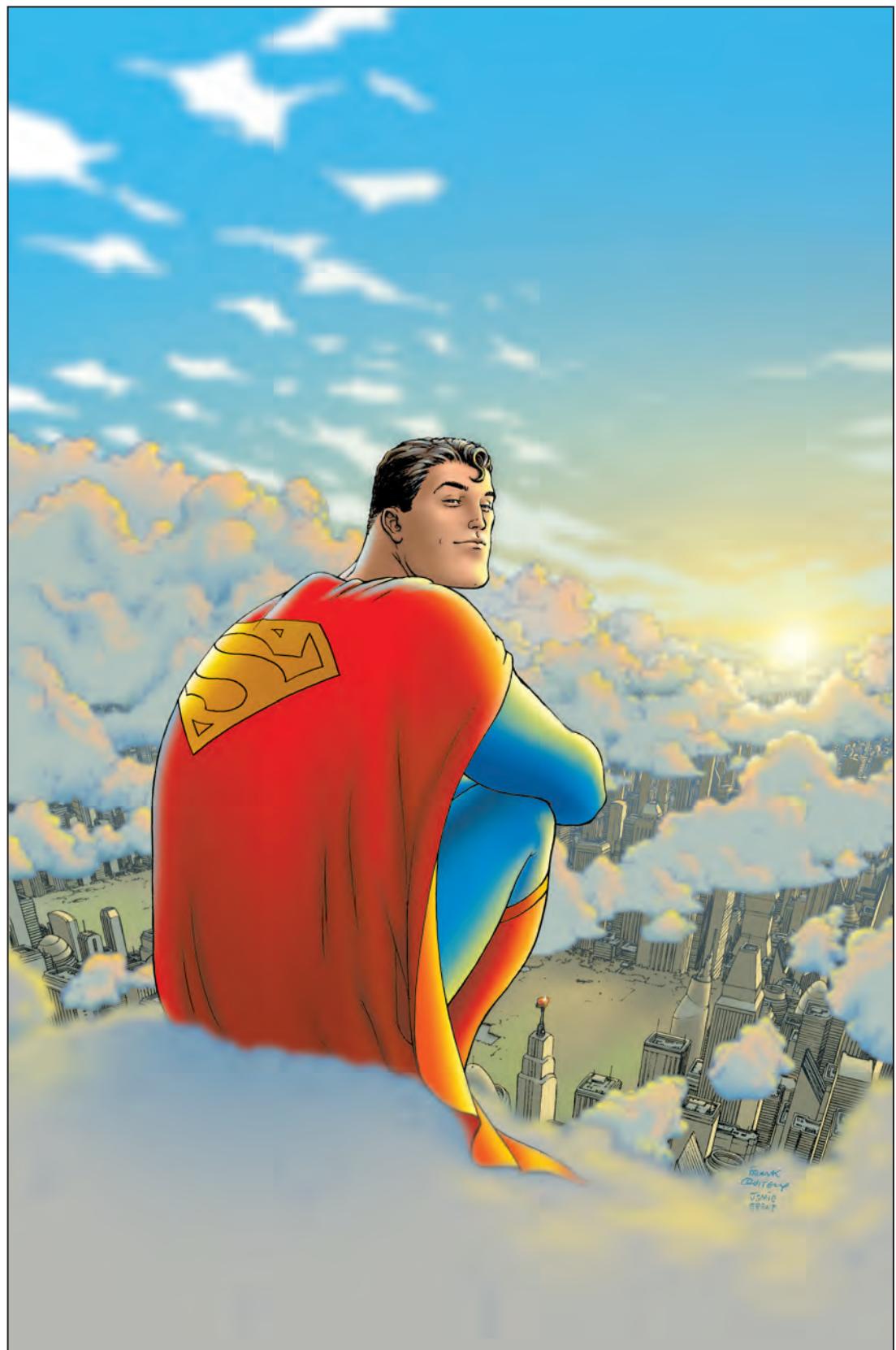
COBISS.SR-ID 247462668

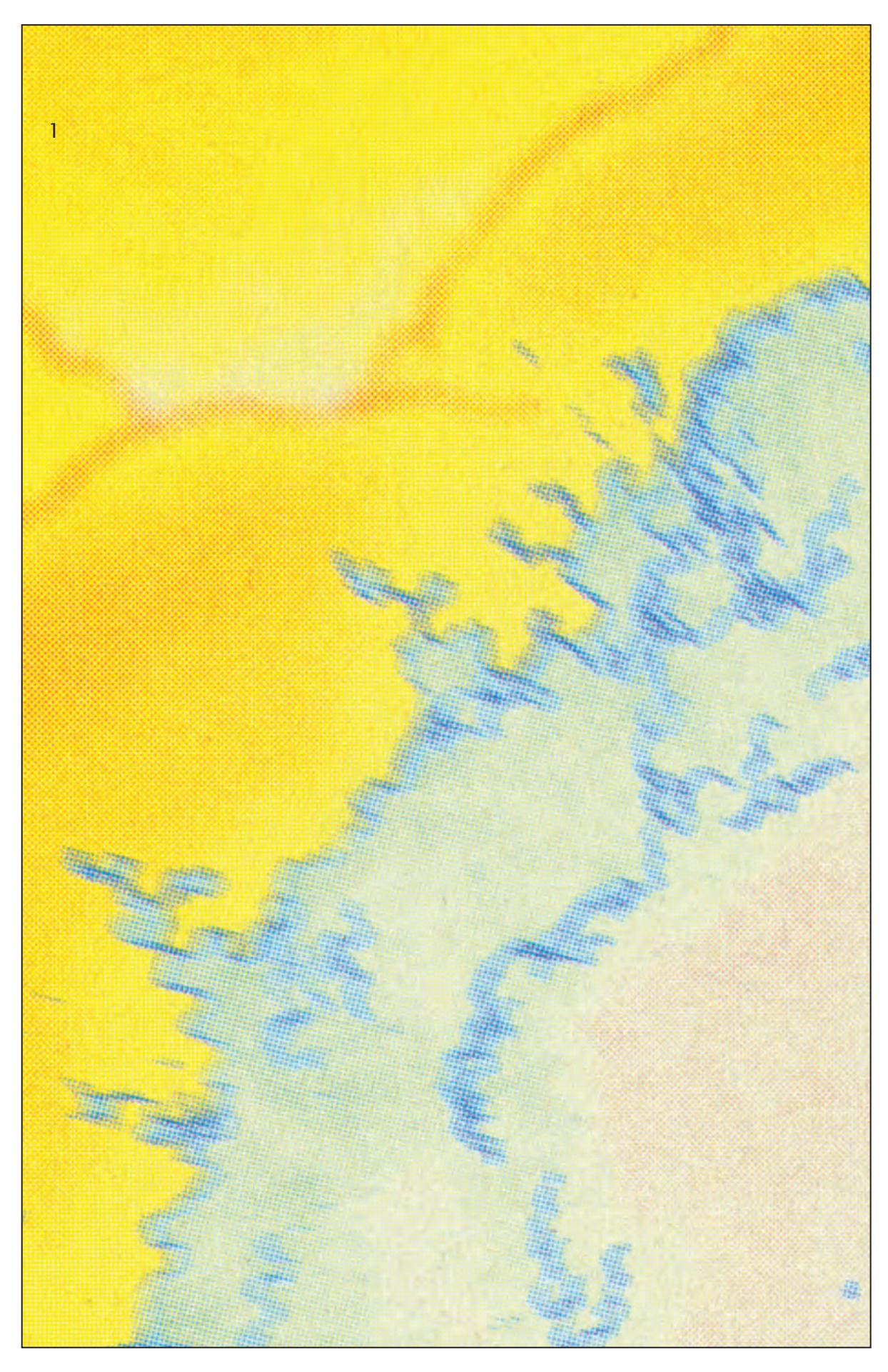

Poglavlje 1

...BRŽI...

Naslovica: FRENK KVAJTLI i DŽEJMI GRANT

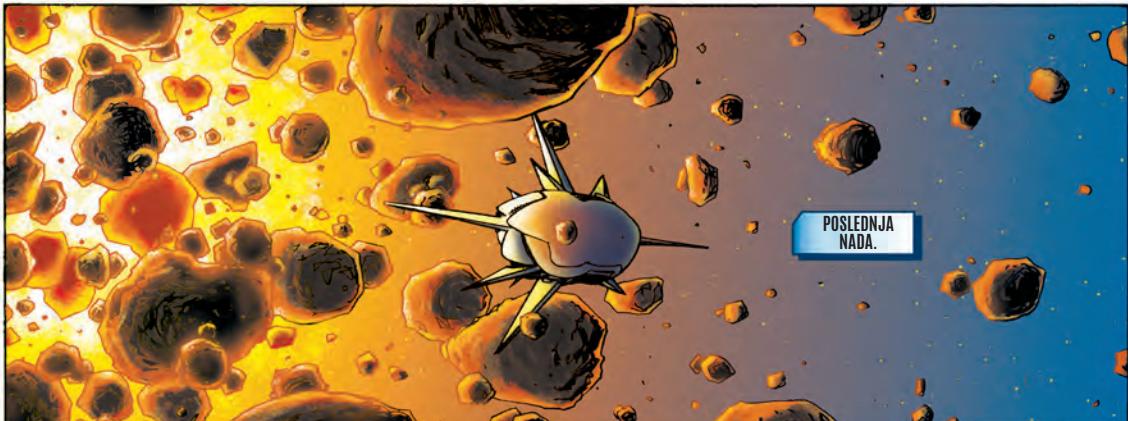

ZLOSRĆNA
PLANETA.

ČAJAJAVUJUĆI
NAUČNICI.

POSLEDNJA
NADA.

MILOSRDNI PAR.

GRAVITACIONI
ŠTITOVU SE
RASPADAJU!

PADAMO U
SUNČEVU PEGU
VELICINE JUŽNE
AMERIKE!

U KADA UDARIMO
U KONVEKCIJONU ZONU,
TEMPERATURA CE DOSTICI
22 MILIONA STEPENI!

MISTER
KVINTUM, MI SMO
PROJEKTOVANI BEZ
IJDNOG GENA ZA
STRAH, ALI VI...

STRAH JE
ZACIN NA ŠNICI
ZIVOTA, AGATA!

OBECRO SAM DA CI SE
VRATI I S KASICICOM SUNCEVE
TVARI! ODBIJAM DA ME TAKVA
SITNICA KAO STO JE OTKAZIVANJE
MOTORA SPRECI U TOME!

LEO KVINTUM
JOŠ NIEJE SPRE-
MAN DA UMRE!

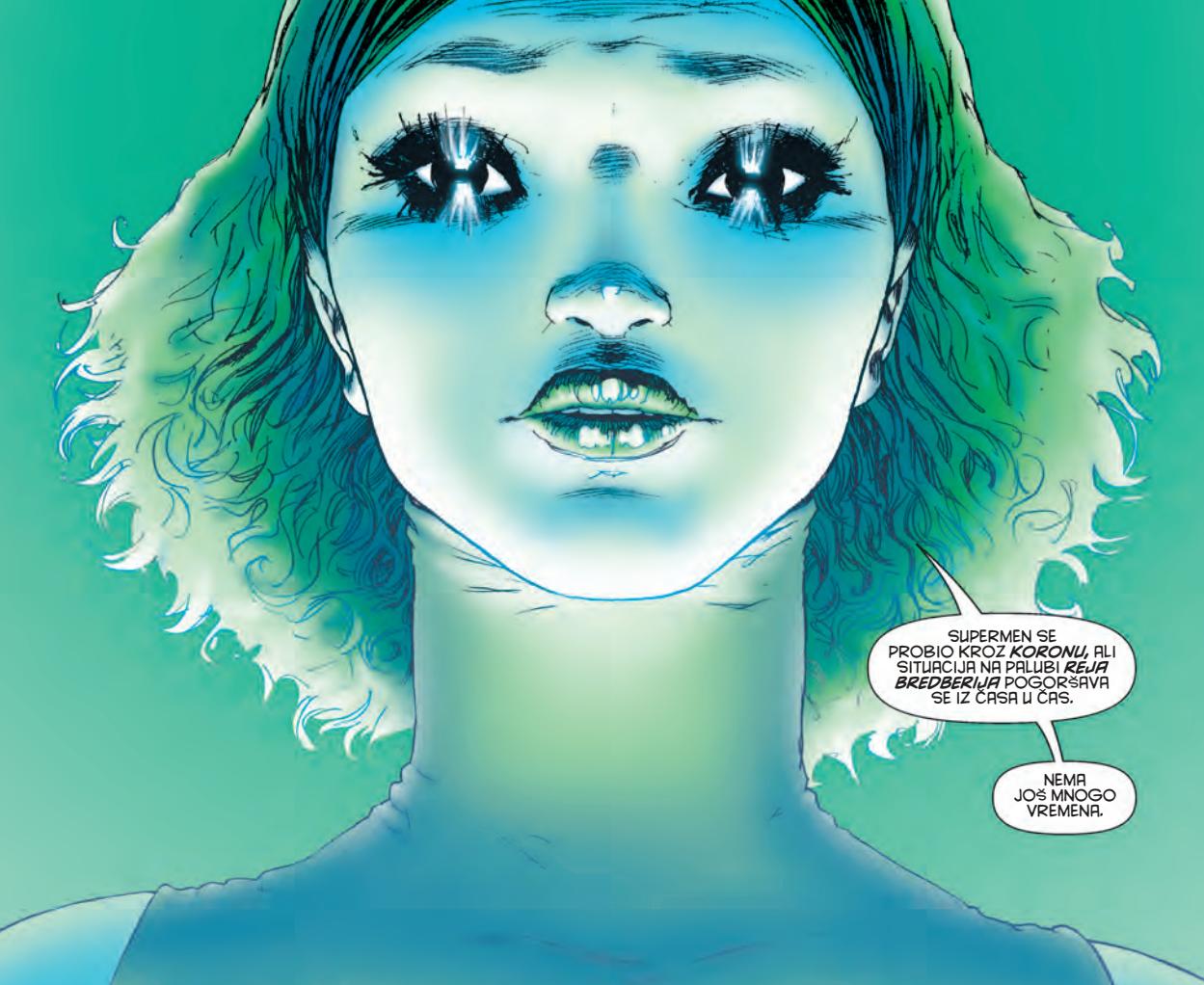
MOŽDA I
NIE.
ALI JA
JESAM!

JA SAM GENET-
SKI MODIFIKOVANA
SAMOULIČAKA
BOMBA U LUD-
SKOM OBЛИCJU!

VIDITE, UPRAVO
SAM SE NECEG
SETIO.

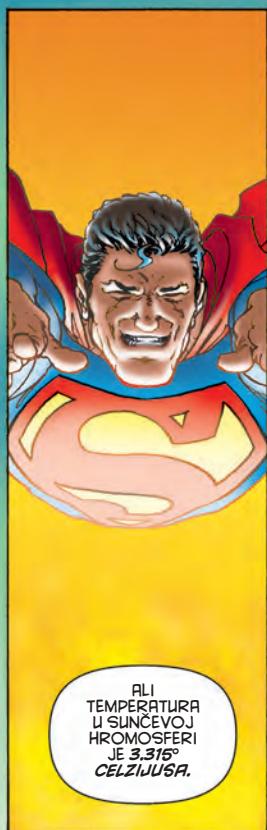
SMRT.

POKLON
OD LEKSA
LUTORA!

SUPERMEN SE
PROBIO KROZ KORONU, ALI
SITUACIJA NA PALUBI REJA
BREDBERIJA POGORSAVA
SE IZ ČASA U ČAS.

NEMA
JOŠ MNOGO
VREMENA.

SUPERMEN SPASAO PRVU LJUDSKU EKSPEDICIJU NA SUNCE I

HMMMP

NA SUNCE I
FILANTROP LEO KVINTUM,
KOJI JE POKUŠAO
DA „MAPIRA SUNCE“ I

PERI VAJT

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

LEKS LUTOR
JE OBECRO SVETU
DA SE REHABILITOVAO
I CEO SVET MU JE IZ NEKOG
RAZLOGA POVEROVAO, A
POSUMNJAO LI NAS.

DEJLI PLANET

NE MORAM DA
NAPOMINJEM KAKO
SAM PONOSAN NA SVE
VAS KOJI STE U OVO
ZLO DOBA OCUVALI INTE-
GRITET „DEJLI PLANETA“.

ALI LEKS
LUTOR JE LAGAO.
KAO ŠTO UVEK
LAŽE.

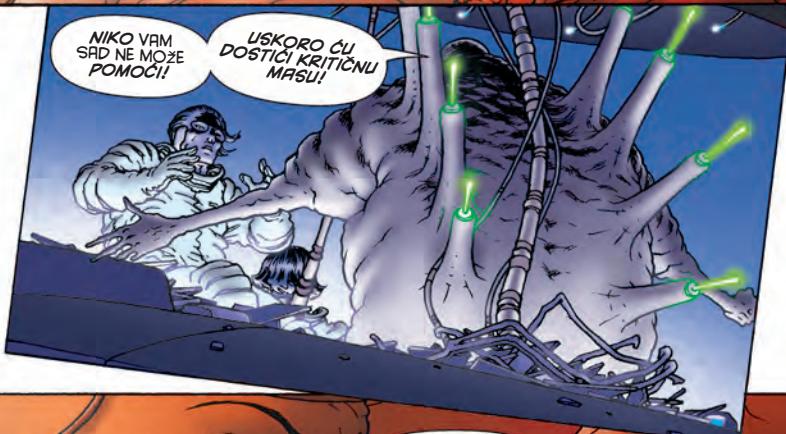
IMAO
JE VELIKA
ULAGANJA U
VODOVOD.

PODIGAO
JE BRANE
NA VIŠE OD
PETNAST
REKA.

NAMERAVAO
JE DA PROFITIRI OD
GLOBALNE NESTA-
ŠICE VODE KOJU JE
IZAZVAO UTICICI
NA SUNCE.

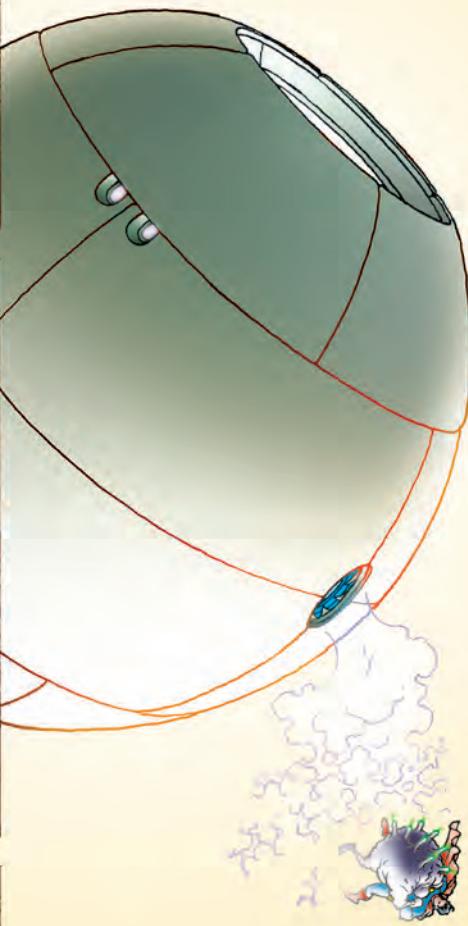

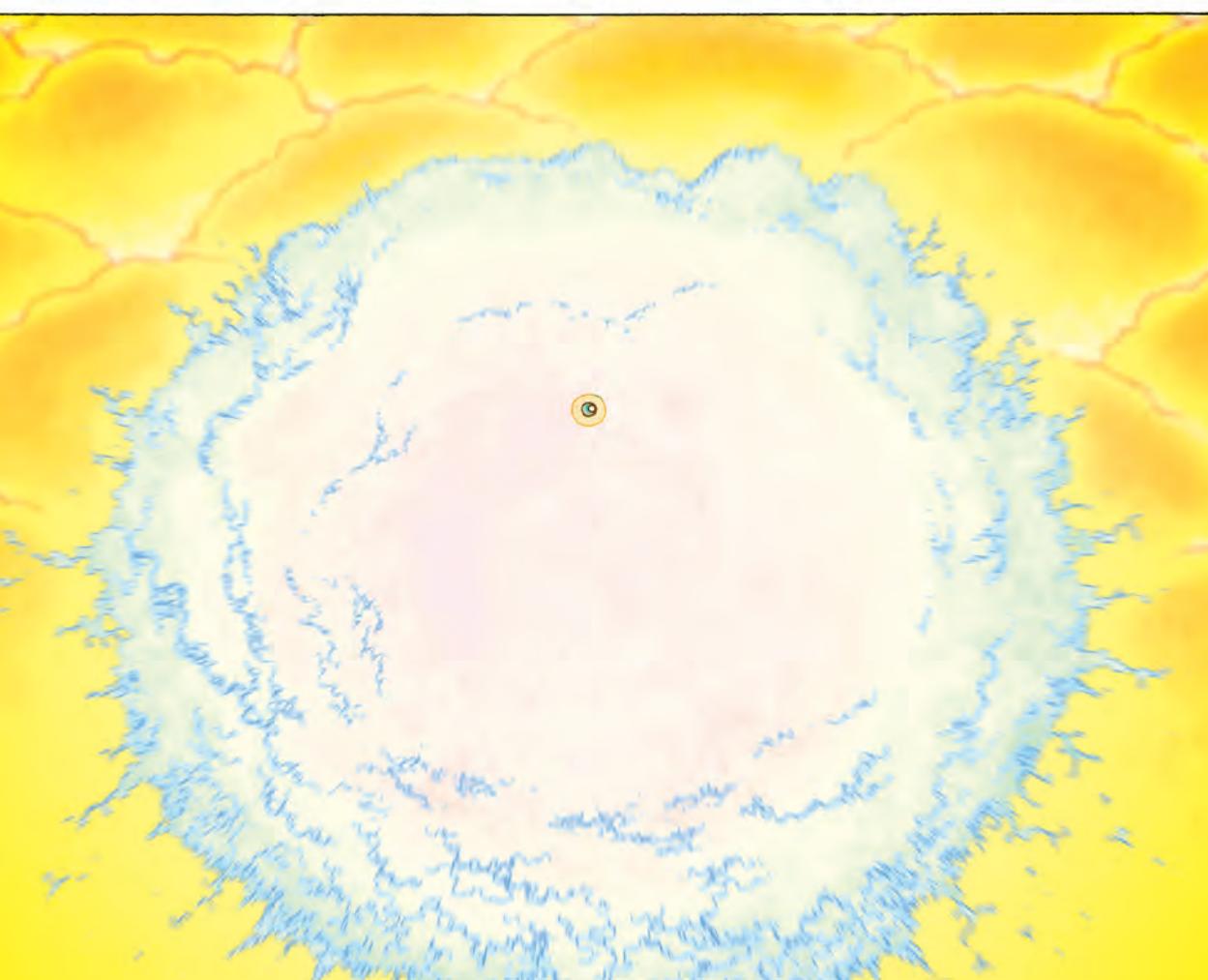
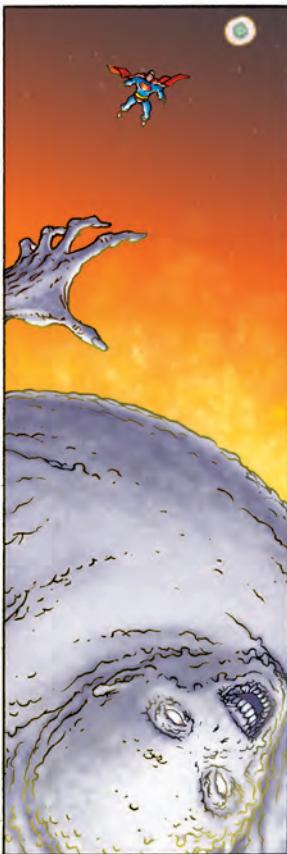

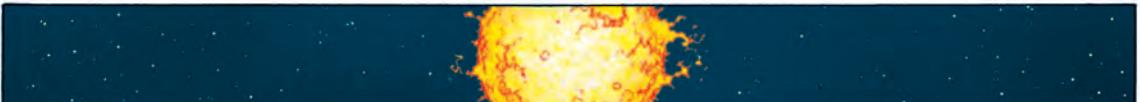
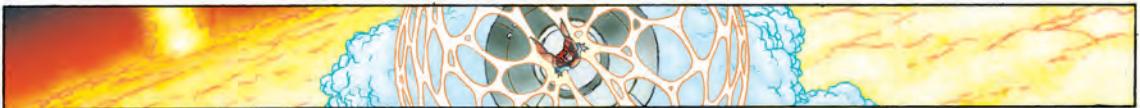
AKO JE
DO MENE,
NEĆE.

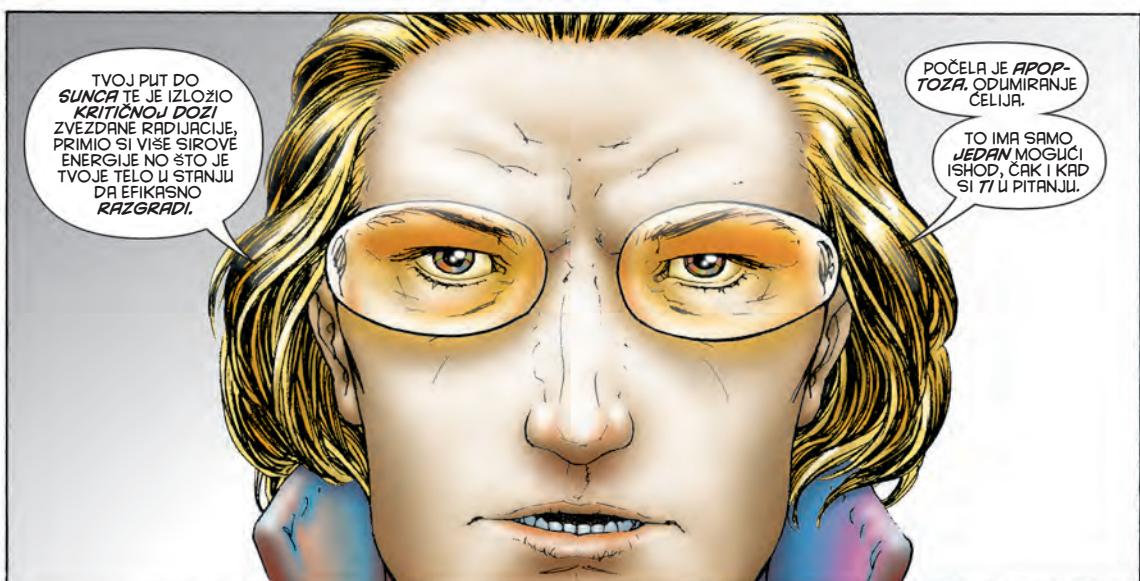
STOGA, AKO
ŽELIM DA UMRƏM SREĆAN,
VREME JE DA OZBILJNO
PRISTUPIM UBIJANJU
SUPERMENA.

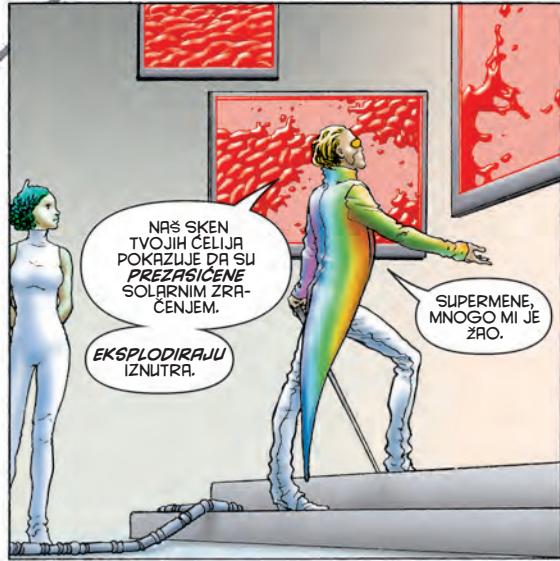
ZAR SE NE
SLAZETE?

SUPERMENE, I JA
POKUŠAVAM DA POBEG-
NEM IZ UMIROUĆEG
SVETA...

IME MU JE
PROŠLOST.

KAD SAM OBNOVIO
PROJEKT DNK I PREUSMERIO
GRAN PROJEKTOVANJE NOVIH
LJUDSKIH ORGANIZAMA, IMAO
SAM NA UMU SAMO JEDNO.

BEZ BRIGE, MOJA
PARTNERKA **AGATA**,
SAMO ŽELI DA TI OCITA
DNK.

ONAJ JE
JEDNA OD NASHIH
SENZITIVACA - GENETSKI
JE POVEZANA SA **SVIM**
ŠTO ŽIVI.

OH, PA
ODOV JE KRO
BAH.

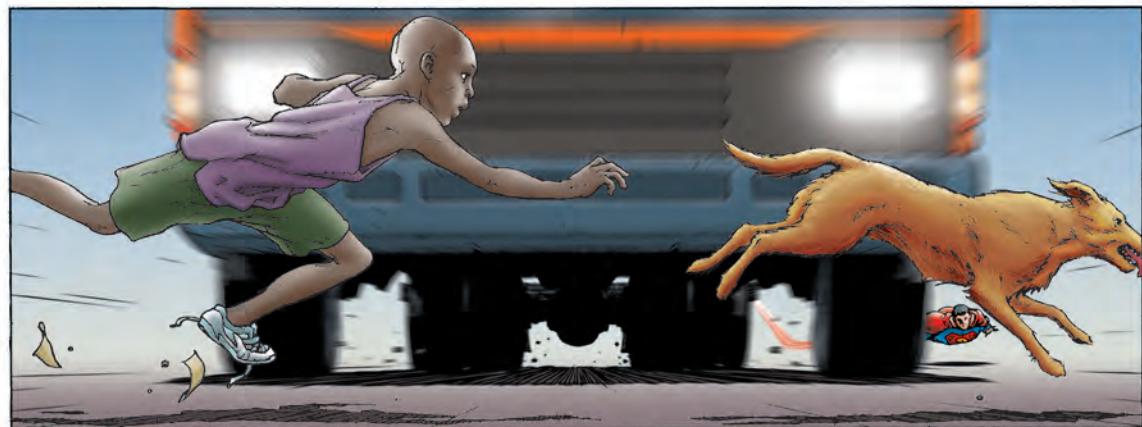
KAD BISM
USPELI DA PRONIKNEMO U
KOD KRIPTONSKOG DNK,
MOGLI BISM DA STVORIMO
DRUGOG SUPERMENA.

FOTOSINTETIČKI DŽINOVİ,
BIZARO RADILICE...

POSETIO SAM
SVE RESURSE PROJEKTA
PRAVLJENJU NOVE RASE NADLJUDI,
ZA SLUČAJ... ZA SLUČAJ DA SE
TEBI NEŠTO DESI.

VEOMA
MUDRO.

DC KOMIKS PREDSTAVLJA: SUPERMEN – MEĐU ZVEZDAMA, POGLAVLJE 1

SCENARIO: GRANT MORISON CRTEŽ: FRENK KVAJTLI

DIGITALNI TUŠ I KOLOR: DŽEJMI GRANT

SUPERMENA STVORILI DŽERI SIGEL I DŽO ŠUSTER

...BRŽI...

EPILOG:
LOIS I KLARK

